

ד"ר דולי לוי • מאיה דלל

לשון, הבנה והבעה

תרגול + משימות להערכה חלופית פנימית

הספר כתוב בהלימה לתכנית הרפורמה ללמידה משמעותית,
וכלל את כל מרכיבי ההערכה הפנימית של 30% מן הרמה הרגילה

לעצונם ולפלאות - אתר רכס אתכם לאורך כל הצעד

רכס

פרויקטים חינוכיים בע"מ

לשון, הכנה והבאה

ד"ר דולי לוי • מאיה דלל

תרגול + משימות להערכה חלופית פנימית

**הספר כתוב בהלימה לתכנית הרפורמה ללמידה משמעותית,
וכולל את כל מרכיבי ההערכה הפנימית של 30% מן הרמה הרגילה**

© 2017 כל הזכויות שמורות
לרכס פרויקטים חינוכיים בע"מ ולמחברות

Printed in Israel 2017

אין לשכפל, להעתיק, לצלם, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע, לשדר או לקלוט בכל דרך או אמצעי אלקטרוני, אופטי או מכני או אחר, כל חלק שהוא מספר זה. שימוש מסחרי, מכל סוג שהוא, בחומר הכלול בספר זה אסור בהחלט, אלא ברשות מפורשת בכתב מן המו"ל.

רכס פרויקטים חינוכיים בע"מ
ת"ד 324 קדימה 6092000
טלפון 073-2550000 פקס 073-2550055

כתובתנו באינטרנט: www.reches.co.il
E-mail: main@reches.co.il

עשינו כמיטב יכולתנו לאתר את בעלי הזכויות של כל החומר ממקורות חיצוניים. אנו מתנצלים על כל השמטה או טעות. אם יובא הדבר לידיעתנו נפעל לתקנו במהדורות הבאות.

רכס עושה כל שביכולתה כדי למנוע הופעת טעויות בספריה על אף זאת טעויות עלולות להופיע. כל טעות שתובא לידיעתנו תקבל מענה באתר רכס www.reches.co.il

מסת"ב 978-965-558-215-4 ISBN

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

תוכן עניינים

חלק ראשון: סיכום החומר לבחינת הבגרות

7	פרק א: הבנה והבעה
29	פרק ב: תחביר
42	פרק ג: מערכת הצורות
42	הפועל
47	השם

חלק שני: 10 מבחנים ופתרונותיהם

53	מבחן 1: אופטימיות ופסימיות - הילכו שניים יחד? מסתכלים דרך משקפים ורודים
71	מבחן 2: כנגד כל הסיכויים שליטת תעשיות במחקר הביו-רפואי
93	מבחן 3: השחקנים האלה לא עושים סצנות ראיון עם יוצר אנימציה
115	מבחן 4: גזענות בכניסה למקומות בילוי יום המאבק הבין-לאומי בגזענות
131	מבחן 5: געגועים למונופול זה לא רק משחק ילדים
151	מבחן 6: הילדים משמינים - ההורים אחראים מחקה: משמינים שלא זזים
171	מבחן 7: הולך ופוחת הדור; דור ההורים הממשלה לא מספקת צרכים בסיסיים; בושה וחרפה
189	מבחן 8: גלישה מבוקרת מידע רפואי ברשת
209	מבחן 9: תחבורה מאז ועד היום המצאת המכונית המצאות גדולות באמת: המצאת המטוס
231	מבחן 10: כמה כסף שווה משמעות החיים? למדתי מדעי הרוח, טעות חיי לומדים מדעי הרוח? לא תהיה לכם עבודה

תלמידים יקרים,

הספר שלפניכם מיועד לתלמידים הלומדים לקראת בחינת הבגרות ב"עברית - הבנה, הבעה ולשון" על פי הרפורמה ללמידה משמעותית, מרכיב 30% מן הרמה הרגילה לנבחני משנה ולנבחנים במוסדות שאינם מוכרים.

הספר מחולק לשני חלקים, הכוללים את כל הנושאים הנדרשים לבחינת הבגרות. סדר הופעתם של הנושאים נקבע בהתאם למקומם בבחינת הבגרות.

חלק ראשון - סיכום כל החומר לבחינת הבגרות בהתאם לתכנית הרפורמה ללמידה משמעותית - מרכיב 30% מן הרמה הרגילה לנבחני משנה ולנבחנים במוסדות שאינם מוכרים:

פרק א: הבנה והבעה

פרק ב: תחביר

פרק ג: מערכת הצורות (פועל ושם)

חלק שני - 10 מבחנים במתכונת בחינת הבגרות ופתרונותיהם המזמנים:

- שאלות מסדר חשיבה גבוה
- שאלות בשלושת ממדי ההבנה: איתור מידע, פרשנות והיסק והערכה וביקורת
- פתרונות מלאים לכל השאלות לרבות שאלות הערכה וביקורת וכתובת טיעון
- מחווניים לבדיקת מאמרי הטיעון.

אנו יודעות שהמשימה לא קלה, אך לפניכם ספר שיכין אתכם בצורה הטובה ביותר לבחינת הבגרות. אם תקראו את סיכומי החומר, תפתרו את כל המבחנים שבספר, תתרגלו שוב ושוב, תגיעו לבחינת הבגרות מוכנים ותעברו אותה בהצלחה רבה!

אנו מאחלות לכולכם הצלחה רבה בבחינת הבגרות
דולי לוי, מאיה דלל

פרק א – הבנה והבעה

בפרק זה שני חלקים – א: הבנה, ב: הבעה.

א. הבנה

חלק זה כולל שניים עד שלושה טקסטים מסוגים שונים. סך כל הטקסטים לא יעלה על 2,000 מילים.

שלבי עבודה

1. בדקו את פרטי תעודת הזהות של המאמר (כותרת, שם הכותב, תאריך, מסגרת הכתיבה).
2. קראו את השאלות לצורך הפקת מידע אודות המאמר.
3. קראו את המאמר קריאה מעמיקה: הדגישו מילות, מילים ומשפטים חשובים וכתבו רכיבי תוכן ורכיבי מבנה לצד כל פסקה.
- רכיבי מבנה – רכיבים קבועים (אינם משתנים) כגון: תופעה, בעיה, פתרון, יתרון, חיסרון, דוגמה, שאלה, נימוק, הסבר, מסקנה ועוד.
- רכיבי תוכן – רכיבים משתנים בהתאם לתוכנו של הטקסט, הרעיון המרכזי בפסקה.
4. ענו על השאלות.

כתיבת תשובה

1. הבנת המטלה

בזמן קריאת השאלות עליכם לבדוק את המטלה שלפניכם מהבחינות הבאות:

(א) סוג השאלה – קיימות שאלות מסוגים שונים:

- שאלת נכון/ לא נכון;
- שאלת רב-ברירה – שאלה המכילה בדרך כלל ארבע תשובות ורק אחת מהן נכונה;
- שאלה פתוחה קצרה – שאלה המתייחסת למידע ממוקד או לפרט מסוים;
- שאלה פתוחה רחבה – שאלה המתייחסת לקטע מידע רחב.

(ב) מורכבות השאלה – בדקו מכמה סעיפים מורכבת המטלה שלפניכם.

האם התשובה כתובה בטקסט? אם לא, מה יש לעשות? (לפרש על סמך הכתוב בטקסט, להסיק מסקנות, להעריך או לבקר).

(ג) רמת לשון – האם אתם מבינים את כל המילים שמופיעות במטלה?

(ד) **מילות השאלה** – סמנו את מילות השאלה ובדקו אם אתם מבינים את משמעותן.

מילת השאלה	תוכן התשובה
מי? מה?	התייחסות לנושא שעליו מדובר
מאין? איפה? היכן? לאן?	התייחסות למקום
מתי?	התייחסות לזמן
למה? מדוע? מאיזו סיבה?	התייחסות לגורם/לסיבה
לשם מה? לאיזו מטרה?	התייחסות לתכלית/למטרה
איך? כיצד? באיזה אופן?	התייחסות לדרך/לשיטה/לאופן
כמה? באיזו מידה?	התייחסות לכמות

(ה) **מילות ההוראה** – סמנו את מילות ההוראה ובדקו אם אתם מבינים את משמעותן.

מילת ההוראה	משמעות
בססו	יש להביא הוכחות, ציטוטים לטענה, לקביעה, לתופעה, לבעיה וכו'.
דונו	יש להציג בהרחבה את הטענה, את הקביעה, את התופעה, את הבעיה וכו', מכמה זוויות ראייה, כגון: יתרונות וחסרונות, תחומים שונים: כלכלי, חברתי, תרבותי ועוד.
הגדירו	יש לכתוב את משמעות המילה, המושג, הצירוף.
הדגימו	יש להביא דוגמות לטענה, לקביעה, לתופעה, לבעיה וכו' (מומלץ להביא דוגמות מגוונות מתחומים שונים).
הוכיחו	יש להביא הוכחות/ראיות רלוונטיות כדי לאשר טענה, קביעה.
הסבירו	יש לפרש את הכתוב במילים אחרות, כך שיהיה מובן וברור.
העריכו	יש לשער את ערכה של הבעיה, התופעה וכו'.
הציגו	יש לערוך היכרות עם הבעיה, עם התופעה, עם הטענה, עם הקביעה וכו' (לכתוב עליה בהרחבה).
השוו	יש לבחון את הדומה ואת השונה בין שני דברים או יותר בעלי מכנה משותף על סמך תְּבַחֲיָנִים (קריטריונים).
חוו דעתכם	יש לכתוב את דעתכם על טענה, על קביעה, על החלטה, על המלצה וכו'.
מיינו	יש לחלק את הנתונים לקבוצות על סמך מכנה משותף ביניהם
מְנו	יש לכתוב (לקבוע) את כמות העובדות, הגורמים וכו' (על פי דרישות המשימה).
נמקו	יש להביא נימוקים לטענה, לקביעה, לבעיה, לתופעה וכו'.
נתחו	יש להתייחס לנושא, לטענה, לבעיה, לתופעה וכו' על כל חלקיה.
פרטו	יש לכתוב את כל הפרטים הקשורים לתופעה, לבעיה, לטענה וכו'.
ציינו	יש להתייחס לכל הדברים מבלי לפרט אותם.
תארו	יש להסביר בהרחבה על הבעיה, על התופעה, על הטענה, על הקביעה וכו'.

(ו) ממד ההבנה של השאלה:

- איתור מידע - בסוג שאלות אלו אתם נדרשים לאתר את המידע בתוך הטקסט. לעתים מפנות השאלות לשורה או לפסקה בקטע, ולעתים עלינו לזהות את השורה או את הפסקה הרלוונטיות.
- פרשנות והיסק - שאלות אלו עוסקות בדברים שאינם מוצהרים או מפורשים בטקסט כמו: נושא הטקסט, מטרת הכותב, יחסים בין חלקי הטקסט, ביטויים ומילים דו-משמעיות.
- הערכה וביקורת - שאלות אלו דורשות מכם לנהל דיאלוג עם הטקסט, להעריך אותו ולהביע את דעתכם האישית ואת השקפתכם לגבי תוכן הטקסט, מטרת הטקסט, מבנה הטקסט וסגנונו. חשוב להדגיש כי לשאלות מסוג זה יכולה להיות יותר מתשובה אחת, שהרי לא לכולנו דעות זהות, לכן חשוב מאוד להציג דעה מנומקת. הנימוק יכול להתבסס על מידע הלקוח מתוך הטקסט או על היגיון וטעם אישיים (בהתאם לדרישות השאלה).

מבנה התשובה: פתיחה - אני תומך ב... / מתנגד ל...

גוף - נימוקים לחיזוק עמדתי מהמאמר, לא מהמאמר ומשילוב של שניהם - בהתאם להוראות השאלה.
(בסס, היעזר, הוכח, צטט - מילות הוראה אלו מחייבות אתכם לנמק גם מתוך המאמר הנתון).

טיפים: (1) הציגו שלושה נימוקים.

(2) השתמשו בקשר של ויתור (אף על פי ש...) כדי להציג באמצעותו את טענת/ות הנגד על מנת לשלול אותה/ן, וכך לחזק את עמדתכם.

דוגמה לשאלה

יש הטוענים כי יש להימנע מאכילת שוקולד. האם אתה מסכים עם טענה זו? נמק את דבריך.

תשובה

אינני מסכים עם הטענה כי יש להימנע מאכילת שוקולד. | אף על פי | שרבים טוענים כי

שוקולד אינו בריא, משום שהוא מכיל קפאין, | הוא | מכיל מעט קפאין והרבה חומר ממריץ.

נוסף על כך השוקולד יעיל בהפסקת שיעול בצורה טבעית, אף יותר מתרופה. | וגם אם |

שוקולד ממכר, | הוא | מסייע בשיכוך כאבים ומשפר את מצב הרוח.

2. כתיבת התשובה

לאחר שהבנתם את המטלה שלפניכם, אתם יכולים לתכנן את כתיבת התשובה, כלומר מבנה התשובה יהיה בהתאם למטלה (השאלה).

שימו לב! הקפידו להשתמש במילות קישור מתאימות למבנה המטלה (השוואה, סיבה ותוצאה, הסתייגות ועוד).

תשובה כהלכה מתמקדת בעיקרה של השאלה, והיא חייבת לכלול לפחות משפט אחד שלם.

בכתיבת תשובה רחבה עליכם לשלוף את המידע מהטקסט הנתון, לסכם אותו, לעבד אותו ולנסח אותו כתשובה ממוקדת על השאלה.

(א) מבנה התשובה:

- (1) **פתיח** - מציג את נושא השאלה.
- (2) **גוף התשובה** - מתייחס לכל אחת ממילות ההוראה ומילות השאלה, תוך כדי שימוש במילות קישור מתאימות.

(ב) לשון התשובה:

- (1) שימוש בסימני פיסוק.
- (2) משלב לשוני בינוני-גבוה.

השוואה

אנו משווים בין שני דברים או יותר שיש להם מכנה משותף, כגון: עברית ואנגלית (שפות), יהדות ואסלאם (דתות), ארצות הברית וצרפת (מדינות) ועוד.
לצורך השוואה עלינו לקבוע קריטריונים (תבחינים). **הקריטריונים הם הכללה/היגדי על.**

- דומה ושונה אינם קריטריונים.

דוגמה לטבלת השוואה:

שתי דתות מרכזיות בישראל: יהדות ואסלאם

תבחינים/קריטריונים	נושא א: יהדות	נושא ב: אסלאם
מבשר הדת	משה	מוחמד
בית התפילה	בית כנסת	מסגד
סמל דתי	מגן דוד	חצי סהר
אחוז באוכלוסייה	85%	15%

מילוי הטבלה

כדי למלא את הטבלה כראוי, עליכם לאתר מידע מתאים לקריטריון שהצגתם, לאחזר אותו ולארגן אותו במקום המתאים לו בטבלה.
בשלב מילוי הטבלה הקפידו על ניסוח הדומה לכתיבת כותרות תוכן, כלומר מלאו את הטבלה בתמציתיות. בעת הצורך השתמשו בשמות פעולה (קריאה, החלטה...) ולא בשמות פועל (לקרוא, להחליט...).

ב. הבעה

בחלק זה עליכם לכתוב מאמר טיעון בהיקף של כ-300 מילים על פי ההוראות. עליכם לבחור משימת כתיבה אחת מתוך שתי משימות כתיבה.

תהליך כתיבת מאמר

שלב א: בחירת נושא הכתיבה

כאשר יוצגו לפניכם שתי משימות כתיבה ועליכם לבחור אחת מהן, בחרו במשימה שעליה יש לכם ידע עולם אישי, שיאפשר לכם לכתוב בצורה טובה ומפורטת בהתאם לנדרש במשימה.

שלב ב: "פיצוח" משימת הכתיבה

א. כתבו את הרעיון המרכזי של המאמר שעליכם לכתוב.
ב. הדגישו את כל מילות ההוראה המופיעות במשימת הכתיבה, ולאחר מכן כתבו כל מילת הוראה בשורה נפרדת לפי סדר הופעתן במשימת הכתיבה. על פי סדר מילות ההוראה ייקבע מבנה הטקסט (ראו הרחבה שלב ג - תכנון הכתיבה/בניית ה"שלד" של המאמר). אלו הם למעשה רכיבי התוכן של המאמר. מאמר טוב הוא מאמר המתייחס לכל אחד מרכיבים אלה.

דוגמה למשימת כתיבה:

כמו מדינות רבות בעולם, גם מדינת ישראל עומדת השנה בפני משבר המים הקשה ביותר. כתוב מאמר ובו הצג את הבעיה, את הגורמים לה, את השלכותיה על חיינו, והצע דרכים להתמודדות עמה.

- א. כמו מדינות רבות בעולם, גם מדינת ישראל עומדת השנה בפני משבר המים הקשה ביותר.
ב. כתוב מאמר.
- הצג את הבעיה (משבר המים הקשה שמדינת ישראל עומדת בפניה השנה).
 - הצג את הגורמים לבעיה.
 - הצג את ההשלכות של הבעיה על חיינו.
 - הצע דרכים להתמודדות עם הבעיה.

שלב ג: תכנון הכתיבה / בניית ה"שלד" של המאמר

לאחר ש"פיצחתם" את משימת הכתיבה והבנתם את מרכיביה, אתם יכולים לבנות את "שלד" הטקסט שלכם.

ארגנו את הרעיונות לפי סדר הופעת מילות ההוראה במשימת הכתיבה. רכיבי התוכן המופיעים במשימת הכתיבה הם גוף החיבור, אך לפנייהם תופיע פסקת פתיחה ואחריהם תופיע פסקת סיום (ראו פירוט בהמשך - פסקת פתיחה ופסקת סיום).

טיפ: לאחר התייחסות לכל מילת הוראה, כלומר לכל רכיב תוכן במאמר שלכם, סמנו ✓ והמשיכו לרכיב התוכן הבא.

אחת הדרכים לפיתוח רעיון בפסקה היא הצגת דוגמה. אם מטרת הדוגמה היא לבסס ולחזק את ההיגד הראשי של הפסקה, מומלץ לשבץ את הדוגמה כחלק מהפסקה (דוגמה היא אחת הדרכים להרחבת פסקה), אך אם תתבקשו להדגים מתחומי חיים שונים, הדוגמה יכולה להופיע כפסקה עצמאית.

תכנון הכתיבה/בניית "שלד" המאמר - משבר המים בישראל:

פסקה ראשונה	- פתיחה - הצגת הבעיה
פסקה שנייה	- גורם ראשון לבעיה
פסקה שלישית	- גורם שני לבעיה
פסקה רביעית	- גורם שלישי לבעיה
פסקה חמישית	- השלכה ראשונה של הבעיה על חיינו
פסקה שישית	- השלכה שנייה של הבעיה על חיינו
פסקה שביעית	- השלכה שלישית של הבעיה על חיינו
פסקה שמינית	- דרך ראשונה להתמודדות עם הבעיה
פסקה תשיעית	- דרך שנייה להתמודדות עם הבעיה
פסקה עשירית	- דרך שלישית להתמודדות עם הבעיה
פסקה אחת עשרה - סיום	

* אפשר להסתפק בשני גורמים, בשתי השלכות ובשתי דרכים.

שלב ד: איסוף מידע מתוך הטקסט הנתון

לאחר בניית ה"שלד" בדקו אם אפשר לדלות רעיונות מהטקסט הנתון כמו:

- נתונים ועובדות - כדי לבסס את דבריכם.
 - דוגמות - כדי להרחיב את הרעיון ולהבהירו בפני הקוראים.
 - הסברים ונימוקים - כדי להרחיב את הרעיון, להסביר אותו ולשכנע.
- אם כן, שילוב הרעיונות מתוך הטקסט ייעשה כדלהלן: בפעם הראשונה שיוזכר במאמר שלכם רעיון שלקוח מתוך הטקסט, ציינו את פרטי תעודת הזהות שלו: שם הטקסט ושם הכותב/ת, ובשאר הפעמים השתמשו באזכורים: הטקסט שלעיל, הטקסט הנ"ל ועוד.

מים - אנחנו לא לבד

(מעובד על פי מאמרו של ד"ר אסף רוזנטל, אתר הידען, 15.2.2009)

פסקה א	דומיניק וואגרי, Dominic Waughray, המשמש כמנהל בכיר בפורום הכלכלי העולמי בז'נבה כתב לאחרונה ניתוח לבעיית המים העולמית. הניתוח אינו מתיימר להיות "ספרותי", אלא אוסף עובדות וניתוחן. על פי ניתוח זה, אפשר למצוא את ההבדלים בין הבעיה העולמית לבעיה ה"פרטית" שלנו.
פסקה ב 5	ב-2008 חדלה סעודיה לספק את תצרוכתה בחיטה. כדי לא להיות תלויה בספקים חיצוניים מנסים הסעודים לרכוש אדמות בקרן אפריקה ובפקיסטן. סין רוכשת שטחי חקלאות בדרום אפריקה מסיבות דומות. דרום קוריאה רוכשת קרקעות במדגסקר, ארצות נוספות בדרום אסיה ובמפרץ הפרסי שוקלות פעילות דומה. אף לא אחת מארצות אלה זקוקות לשטחים לצורכי התפשטות טריטוריאלית, הן זקוקות למשהו יסודי ובסיסי- מזון. בכל המקרים מה שממריץ את היוזמה הוא חוסר במים.
פסקה ג 10	הניסיון של הארצות הנ"ל יכול להיראות כניסיון מוקדם למה שיקרה במקומות אחרים. המגמה היא כתוצאה ממשבר המים שמגיע ועולה. כישלון ממשלות וגופים בין-לאומיים וכישלון שיטת המסחר הבין-לאומית, מעמידים את העולם בפני מאבקים על מים בשנים הבאות. כאשר כושר האספקה יורד מ-1,500 מ"ק לשנה לאדם, חייבת הארץ לייבא מזון, בעיקר מוצרים שייצורם צורך הרבה מים. כמו סעודיה כך גם כ-20 מדינות אחרות ירדו מסף ה-1,500 מ"ק, ועוד כ-14 מדינות יצטרפו ל"מועדון" עד שנת 2030.
פסקה ד 15	הבעיה אינה רק חיסרון במים, כמו בסין ובדרום קוריאה כך גם ארצות המזרח התיכון, אסיה ורבות אחרות שמתפתחות במהירות, שכלכלתן גדלה, ארצות שחייבות לבחור אם להפנות מים לחקלאות או לערים ולתעשייה מתפתחת. האתגר והשאלה לאן להפנות מים מתעוררים כאשר המדינה מפנה יותר מ-40% ממקורות המים המתחדשים להשקיית שדות חקלאות. במקרה ו"העסקים ימשיכו כרגיל" ב-2030 תגיע דרום אסיה לסף ה-40%, המזרח התיכון וצפון אפריקה יגיעו ל-58%.
פסקה ה 20	כאשר מתעוררת הדילמה לחלוקת המים, כמעט תמיד החקלאות מפסידה לכלכלה תעשייתית, בעיקר לענפים יצרניים וליצור אנרגיה, אם תימשך הנטייה הנוכחית עד 2030 תעבור הדרישה למים את כושר האספקה. כ-2.5 מיליארד אנשים בארצות שבהן ההתפתחות התעשייתית והכלכלית מהירה, בדרום אסיה, במזרח התיכון ובצפון אפריקה, יצטרכו לחפש אזורים עשירים במים כדי להשיג מזון.
פסקה ו 25	יותר מרבע מהיבולים בהודו יהיו בסכנה עד 2025 כאשר בארות מנוצלות מעל כושר תפוקתן ולכן יתייבשו. כבר היום 10% מהמים מסופקים ממקורות שאינם מתחדשים. חוסר במים יגרום לאובדן 350 מיליון טון יבולים, כמות דומה לייצור הדגנים השנתי בארצות הברית. עד 2050 יגדל הביקוש למזון ב-70%-90%, אבל יותר מ-25% מהדרישה לדגנים יהיו בגלל שינוי בהרגלי אכילה, לא רק בגלל גידול האוכלוסייה. אוכל בשר טיפוסי צורך כ-5,400 ליטר מים ליום, כמות כפולה ממה שצורך צמחוני למזון בעל אותו ערך מזוני.
פסקה ז 30	

35 ייצור הבשר העולמי אמור להיות מוכפל מ-229 מיליון טון ב-1999 ל-465 מיליון טון ב-2050, כשעיקר העלייה באסיה. אף על פי שהצריכה לדגנים גדלה, המדינות שמתפתחות וגדלות יותר מכול מפנות יותר מים מחקלאות ליישובים עירוניים ולתעשייה, וכך מעצימות את הבעיה.

פסקה 5

40 כדי לפתח חקלאות חסכנית במים יש צורך בהתערבות ממשלתית, שינוי מוסכמות "היסטוריות", תמחור נכון ויישום טכנולוגיה. שינויים שמהם רוב הפוליטיקאים מעדיפים להימנע. אין התאמה בין מקומות מתאימים לחקלאות לבין מקומות שבהם מגדלים מזון. בשלוש מבין עשר יצואניות המזון הגדולות בעולם יש חוסר במים. שלוש מבין עשר יבואניות המזון הגדולות בעולם עשירות במים. הסחר במוצרי חקלאות ומזון אינו מספק את הדרישה הגוברת, לכן מחירי המזון הפכפכים ואינם יציבים, אבל בעיקר עולים. ללא תיקון נועז במדיניות החקלאית ותיקון בשיטת הסחר העולמי, תקרוס מערכת אספקת המזון העולמית.

פסקה 8

50 עסקאות של אדמה תמורת מים נראות הגיוניות היום אבל מאחר שהבעיה היא בקנה מידה עולמי יש צורך בפתרון עולמי. במקרה של "עסקים כרגיל", ב-2030 תהיה הכפלה ושילוש של מדינות שמנסות לסגור עסקאות אדמה תמורת מים. ארצות עשירות שחסר בהן מים יתחרו ביניהן על שטחים בארצות עשירות במים. התחרות בין מדינות על שטחים עשירים במים תגרום לנסיגה מהירה מהגלובליזציה של המאה ה-21 אל השיטה הדו צדדית של המאה ה-19, בריתות מסחר שיביאו לסיבוכים פוליטיים. המאבק על המים החל, ממשלות חייבות להגיב. ההשלכות של חוסר מעש יהיו עמוקות וקשות.

איסוף מידע מתוך הטקסט למשימת הכתיבה: משבר המים בישראל

- פסקה ראשונה - פתיחה - הצגת הבעיה.
- פסקה שנייה - גורם ראשון לבעיה - חלוקה לא נכונה של משאב המים (על פי פסקה ד).
- פסקה שלישית - גורם שני לבעיה.
- פסקה רביעית - גורם שלישי לבעיה.
- פסקה חמישית - השלכה ראשונה של הבעיה על חיינו - מחסור במזון משום שלא ניתן לגדל מזון באמצעות החקלאות (על פי פסקה ו).
- פסקה שישית - השלכה שנייה של הבעיה על חיינו.
- פסקה שביעית - השלכה שלישית של הבעיה על חיינו.
- פסקה שמינית - דרך ראשונה להתמודדות עם הבעיה - התערבות ממשלתית (על פי פסקה ז).
- פסקה תשיעית - דרך שנייה להתמודדות עם הבעיה.
- פסקה עשירית - דרך שלישית להתמודדות עם הבעיה.
- פסקה אחת עשרה - סיום.

שלב ה: העלאת רעיונות עצמאיים

בתום איסוף הנתונים מתוך הטקסט עליכם להשלים באופן עצמאי, מתוך ידע העולם שלכם, את המידע החסר לכתיבת המאמר.

השלמת מידע באופן עצמאי למשימת הכתיבה: משבר המים בישראל

- פסקה ראשונה – פתיחה – הצגת הבעיה.
- פסקה שלישית – גורם שני לבעיה: שינויי מזג אוויר בעולם הגורמים לעלייה בטמפרטורות ולהפחתת מי הגשמים.
- פסקה רביעית – גורם שלישי לבעיה: אורח חיים בזבזני, אין מודעות לצורך בחיסכון במים.
- פסקה שישית – השלכה שנייה של הבעיה על חיינו: פגיעה באיכות החיים, לא נוכל להמשיך ולהשתמש במים כמו כיום.
- פסקה שביעית – השלכה שלישית של הבעיה על חיינו: הגדלת ההוצאות הפרטיות והמדיניות על רכישת מים מארצות אחרות.
- פסקה תשיעית – דרך שנייה להתמודדות עם הבעיה: העלאת רמת מודעות בקרב הציבור.
- פסקה עשירית – דרך שלישית להתמודדות עם הבעיה: הטלת סנקציות שליליות – מסים, קנסות על בזבז מים או על צריכה מוגזמת של מים.
- פסקה אחת עשרה – סיום.

שלב ו: כתיבת טיוטות

הפסקה

לאחר בניית "שלד" המאמר עליכם לפתח כל ראש פרק לפסקה. יש לקשר בין הפסקות השונות באמצעות פסקת קישור קצרה, משפטי קישור, מילות קישור: סיבה, תוצאה, ריבוי והוספה, עימות, דוגמה, בעיה, פתרון ועוד. באמצעותם נוצרות הלכידות והקישוריות בטקסט. לאחר גיבוש הפסקות לרצף מסודר תהיה לפניכם תשתית המאמר.

מהי פסקה?

הפסקה מבוססת על משפט מפתח אחד, אשר מטרתו לבטא את הרעיון המרכזי של הפסקה. המשפטים הנוספים בפסקה (משפטים תומכים) מאפשרים לקורא להבין את משמעות משפט המפתח על ידי מתן דוגמות, הגדרות, הסברים, נימוקים, הוכחות ועוד. כלומר: כדי להרחיב את הפסקה יש להוסיף כמה משפטים שיבססו וירחיבו את הרעיון המרכזי של הפסקה בדרך של פירוט, הדגמה, הסבר, פירוש, הנמקה, תוצאה, הסקה וכו'. אלו הם המשפטים הנלווים (התומכים).

זכרו! בכל פסקה יופיע רעיון אחד בלבד.

הרחבת הפסקה

כדי להרחיב פסקה אתם יכולים להיעזר בשאלות: מי? מה? מתי? איפה? למה? למה לא? כיצד? מה היו התוצאות? מאילו זוויות אפשר לבדוק את העניין? למה זה חשוב? איך זה קרה? בזמן כתיבת הפסקה זכרו כי הפסקה היא חלק ממאמר שלם, והנושא המרכזי של הפסקה צריך להתקשר בצורה ברורה והגיונית לנושא הכללי של המאמר (הרעיון המרכזי של המאמר).

הילדים ועל ניהול מסגרת הכיתות - תפקידם להציב גבולות. מכיוון שכיום חלק מן הילדים מגיע למסגרות החינוכיות מבתי שבהם ההורים חווים אמביוולנטיות רבה כלפי הצבת גבולות, הרי שלמורים מזומנת התמודדות קשה יותר מזו שעמדה בפני המורים מהדור הקודם, בתקופה שבה שיעור ההורים האמביוולנטיים כלפי הצבת גבולות היה נמוך יותר. הקושי גדול יותר לגבי ילדים שמגיעים מבתי שבהם יש חסך בהצבת גבולות. מאידך גיסא, המכשלות הניצבות כיום בדרכם של המורים המנסים להציב גבול, רבות מבעבר. חוזרי מנכ"ל מעורפלים, שאינם נותנים כלים יעילים מספיק בנושא של התמודדות עם אלימות ועם חוצפה, ומערכת יחסים מתגוננת בין המוסדות החינוכיים והעירוניים לבין ציבור ההורים, מציבים את המורה בעמדה של חשש וקושי להציב גבול. (מתוך "גבולות ככלי להתמודדות עם בעיות", מעובד על פי מאמרה של אורלי פוקס שבתאי, "פנים", גיליון 38, אפריל 2007).

גברים, נשים וטף - שמסיירים בין החנויות וקונים. חרדים אלו בולטים בעיקר בלבושם. אך כיום זו אינה החליפה הדהויה, המקומטת וכיפת בד ישנה, אלא הם לובשים חליפות מהודרות, עונדים שעונים יקרים, חובשים משקפי זהב מעוצבים היטב, זקנם מטופח וגזור היטב ולראשם כיפה שחורה, אך מקטיפה. גם נשותיהם, ובמיוחד הן, לבושות במיטב מחלצות האופנה שמתאימות, כמובן, לכללי הצניעות ההלכתיים (אורך השרוול והשמלה ובלי מחשופים). (מתוך "החרדי החדש", מעובד על פי מאמרו של יאיר שלג, "פנים", גיליון 4, פברואר 1998).

ארגון הפסקה

סדר המשפטים בפסקה צריך להיות ברצף הגיוני. תוכלו לארגן את המשפטים בתוך הפסקה על פי כמה עקרונות:

- חשיבות - ארגון המשפטים מן החשוב ביותר אל החשוב פחות.
- התפתחות כרונולוגית - ארגון המשפטים מן האירוע המוקדם אל האירוע המאוחר.
- מהפרט אל הכלל - ארגון המשפטים מהתיאור הפרטני אל התיאור הכללי.
- מהכלל אל הפרט - ארגון המשפטים מהתיאור הכללי אל התיאור הפרטני.
- משאלה לתשובה - ארגון המשפטים מהצגת שאלה, שעליה תינתן תשובה.
- מתיאור הסיבה לתיאור התוצאה - ארגון המשפטים מהצגת הסיבות המובילות לתוצאה.

פסקת פתיחה

הפתיחה היא מעין מבוא למאמר עצמו, והיא צריכה להיות מעניינת כדי לגרות את הקוראים ולעורר בהם את הרצון להמשיך לקרוא, כדי למשוך את תשומת לבם של הקוראים.